జామ చెట్టు

ఆ యింట్లో పుట్టటం కన్నా అడవిలో పుట్టడం మేలని ఆ జామచెట్టు అనుకుందో లేదో గాని ఇంటి పెద్ద దిక్కు కామాక్షమ్మ మంచాన పడేపాటికి - ఆ చెట్టుకు చెంబెడు నీళ్లు పోసే వాళ్లు కరువయ్యారు. కార్తీక మాసం నాటికి పూతతో, పిందెతో కళకళలాడాల్సింది కళావిహీనమైపోయింది. కామాక్షమ్మకి, జామచెట్టుకి ఏళ్లతరబడి అనుబంధం వుంది. వాళ్లిద్దరికీ రక్తసంబంధం ఏమన్నా వుందా అని జువాలజీ చదువుతున్న మనవడు ఓ మాదిరి పరిశోధన చేశాడు.

ఏ రోజైనా జామచెట్టుకి రెండు చెంబుల నీళ్లు పొయ్యకుండా తను నాలుగు చెంబుల నీళ్లు పోసుకొనేది కాదు కామాక్షమ్మ. ఎండాకాలం నీళ్లు దొరకని రోజుల్లోను కాసిని నీళ్లు తనే తగ్గించుకొని జామచెట్టుకి పోసేది. దాని నీడలోనే ఒక బండమీద అంట్లు తోమేది. రాత్రిపూట

వంట పాత్రల్లో అంతో ఇంతో అన్నం, కూరలు మిగలాల్సిందే. ఇక తెల్లారి అంట్లు తోమేటప్పుడు జామచెట్టు కొమ్మల మీద, ప్రహరీ గోడ మీద కాకులు గలగలా వాలటమే వాలటం.

"రామ రామ! ఈ కాకిగోలతో చచ్చిపోతున్నాం గదండీ!" అనేది కోడలు తులసి.

"అవును. కాకులు కాకిగోల చేస్తాయనే నీ అభిప్రాయంతో ఏకీభవిస్తున్నాను" అంటాడు భర్త మధుసూదన్. అత్తగారిని తన మక్కువ దీరా ఒక్కమాటైనా అంటాడేమోనని ఆశించిన తులసి విసుక్కునేది. ఒక్కోసారి అత్తగారి ఆగడం సాగకూడదనే ఉద్దేశంతో రాత్రి వంటకి మరీ తక్కువ బియ్యం వేసేది. కాని కామాక్షమ్మ తను తినే అన్నంలోనే ఒక ముద్ద మిగిల్చి, తెల్లారి అంట్లు కడిగేటప్పుడు జామచెట్టు కింద విదిల్చేది. ఇక కాకులకు పండగే పండగ.

అటువంటి కామాక్షమ్మ - ఎనభై ఏళ్లపాటు ఏ అనారోగ్యం లేకుండా తిరిగింది. హఠాత్తుగా మంచమెక్కింది. "ఇక మీతో ఋణం తీరిపోయిందిరా నాన్నా! నేనింక ప్రయాణమవుతాను" అంది కొడుకు చేతిని తన చేతిలోకి తీసుకుంటూ.

మధుసూదన్ కళ్లనీళ్ల పర్యంతమయ్యాడు. తులసి మాత్రం "ఏంటో అత్తయ్య గారూ! మీరు పోయినసారీ ఇట్లానే అన్నారు" అంది గడుసుగా.

"నాయనమ్మా! నీకింకా తీరని కోరికలేమైనా ఉంటే చెప్పు, నేను తీరుస్తాను" అని అడిగాడు మనవడు జగన్ మంచం పక్కనే కూర్చుని.

"మా నాయనే! నేను పోయిన తర్వాత మీ నాన్నని కాస్త జాగ్రత్తగా చూసుకోరా తండ్రీ! అసలే అర్భకుడు. ఎవరికీ ఎదురు చెప్పలేడు" అంటూ కోడలివైపు ఓ చూపు చూసింది కామాక్షమ్మ. "అన్నట్టు దొడ్లో జామచెట్టును ఎండిపోనివ్వకు. పిచ్చిమొహంది, నీ కన్నా ఐదేళ్లు చిన్న."

జగన్‌కు బాగా గుర్తు. చిన్నతనంలో చాలా పొద్దు దొడ్లో జామచెట్టు కిందే గడిచేది. దోర దోర కాయలు చూపించి, వాటిని కోయించేది నాయనమ్మ. ముక్కలుగా కోసి అందరికీ పెట్టేది. అప్పుడప్పుడు జగన్ చెట్టెక్కి కొమ్మల్లో కూర్చుని, చిలకల్తో, ఉడతల్తో ముచ్చట్లాడేవాడు.

"అదేమిటత్తయ్యా! పిల్లవెధవని చెట్టెక్కించారూ? కిందపడి, ఏ కాలో చెయ్యో విరగ్గొట్టుకుంటే?" అనేది తులసి.

"మగవాడు వాడు గాక నువ్వూ నేనూ ఎక్కుతామా ఏమిటీ?" అని దీర్ఘం తీసింది కామాక్షమ్మ, కోడలి మూతి విరుపును కాచుకుంటూ.

కామాక్షమ్మ మంచం పట్టిన మూణ్ణాళ్లకే కోడలు తులసి బాత్‌రూంలో జారి పడి, కాలు విరగ్గొట్టుకుంది. హాస్పిటల్ తతంగం తర్వాత అత్తయ్య పక్కనే ఆమెకీ మంచం ఏర్పాటైంది.

"పోనీలే తల్లీ! పక్కనే వుంటే నాకూ కాస్త కాలక్షేపం" అంది కామాక్షమ్మ.

"మీ కాలక్షేపం బాగానే వుంది గానీ, ఇంటి పనులన్నీ ఎవరు చేస్తారో?" అంది తులసి.

ఈ వార్త తెలిసిన బంధువులు, మిత్రులు అత్తాకోడళ్లనిద్దర్నీ జంటగా పరామర్శిద్దామని వరసగా వచ్చారు. మధుసూదన్‌కి బావ వరస అయ్యే పెద్దమనిషి కుశలప్రశ్నలైన తర్వాత ఓసారి ఇంటా బయటా కలయదిరిగాడు.

"అదీ సంగతి, నేను ముందే ఊహించాను. అదేమిటోయ్ ఇంటికి వాయువ్యంలో అంతెత్తున చెట్టు పెరిగి వుంటే చూస్తూ ఊరుకున్నావ్? ఎంత అరిష్టం! ఎంత అరిష్టం?" అన్నాడు కంగారుగా. ఇంటికి వాయువ్యం ఎటువైపో ఆలోచిస్తున్నాడు మధుసూదన్.

"అవునా అన్నయ్యగారూ!" అంది భయంగా తులసి.

"అవునమ్మా! అది ఏమాత్రం మంచిది కాదు. నీ కాలు విరిగిందందుకే" అన్నాడాయన.

తులసి చెల్లెలు కూడా అవుననేపాటికి తులసికి ఇంటికేమైనా వాస్తుదోషం తగిలిందేమో నన్పించింది. "రేపే మాంచి వాస్తు సిద్ధాంతిని తీసుకొస్తానుండండి." అన్నాడా పెద్దమనిషి, ద్విగుణితోత్సాహంతో. మధుసూదన్ కేవలం ప్రేక్షకుడుగా ఉండిపోయాడు.

తెల్లారేపాటికి ఒకానొక స్ఫురద్రూపి అయిన ఆగంతకుడు, నుదుట కాసంత కుంకుమ బొట్టుతో, చేతిలో ఏదో పుస్తకంతో, భూతవైద్యుడికి వీసమెత్తు తీసిపోయే వేషంలో దిగాడు. పట్టణంలో సుప్రసిద్ధ వాస్తు సమ్రాట్ ఆయన. కాఫీ సేవనం అయిన తర్వాత వాస్తు సమ్రాట్ విజృంభించాడు. ఇంట్లో వాళ్లవైపు ప్రసన్నంగాను, ఇంటివైపు తీక్షణంగాను చూశాడు. ఇంటి చుట్టూ, ఇంట్లో గదిగదికి తిరిగాడు. ఏవేవో లెక్కలు వేశాడు. 'దిశ బాగుంటేనే దశ బాగుంటుంది' అని చెప్పాడు. ఇంటికి ఈశాన్యంలో గేటు పెట్టించమన్నాడు. వాయువ్యంలో ఉన్న జామచెట్టును తక్షణం కొట్టించమన్నాడు. లేకపోతే మంచం మీదున్న వాళ్లకి మరింత మూడే ప్రమాదముందని హెచ్చరించాడు. నూట పదహారు రూపాయల దక్షిణ గ్రహించి నిష్క్రమించాడు.

కామాక్షమ్మ వాస్తు సమ్రాట్ మాటల్ని తేలిగ్గా తీసిపారేసింది. కాని మధుసూదన్‌కి వాస్తుమీద గురి కుదిరింది. వెంటనే ఇంటి ముందు గేటు తప్పించి ఈశాన్యంలో పెట్టించాడు. ఆ తర్వాత దొడ్లో జామచెట్టుకన్నా తల్లి ఆరోగ్యమే ముఖ్యమనే నిర్ణయానికి వచ్చాడు. చెట్టు కొట్టేందుకు ఒక గొడ్డలి మనిషిని మాట్లాడాడు. దొడ్లోకి వెళ్లి చెట్టును చూపించాడు. తెల్లారే వచ్చి చెట్టును కొట్టేస్తానని చెప్పి ఆ మనిషి వెళ్లిపోయాడు.

పరాకుగా జామచెట్టు కిందే నిలబడ్డ మధుసూదన్ బుర్ర కాసేపటికి 'ఠంగ్'మని మోగింది. 'ఇది ఒంటిగంట సమయం కాదే' సందేహించాడు మధుసూదన్. ఆ తర్వాత తన తల బొప్పి కట్టిందని, కారణం పై నుంచి రాలిన జామకాయేనని గ్రహించాడు. 'ఎంత మద్ధ మెంత అహంభావ మెంత కండకావరమీ జామవృక్షానికి? రేపే దీని పీచమణిచెదను గాక!' అనుకున్నాడు.

ఆ వెంటనే "తమ వదనం" అనే మాట విన్పించింది మధుసూదన్‌కి. 'నీ మొహం' అనటానికి బదులు ఆ మాట అన్నారని గ్రహించాడు. అయితే ఎవరా మాటన్నదీ అంతుపట్టలేదు. పైగా తను మనస్సులో కదా అనుకున్నది? ఒక్కసారి తలపైకెత్తి చూశాడు. చెట్టు కొమ్మల మధ్య ఒక ఉడత జామకాయ కొరుకుతూ కన్పించింది. 'ఉడతలు మాట్లాడవు గదా?'

"మనుషులు దుర్మార్గులైనప్పుడు ఉడతలు కూడా మాట్లాడతాయి" అని విన్పించింది.

ఉలిక్కిపడ్డాడు మధుసూదన్. భయం భయంగా మళ్లీ ఉడత వంక చూశాడు. "నీకు మాటలు వచ్చా?" అనడిగాడు.

"నీ కన్నా బాగానే వచ్చు. అచ్చులు, హల్లులు స్పష్టంగా పలకగలను. చెప్పమంటావా? అమ్మ - ఆవు - ఇల్లు - ఈగ - ఉడత...."

మధుసూదన్ విసుక్కున్నాడు. "చాల్చాల్లే. మాటలు నేర్చావు బాగా. మా చెట్టుమీద కూర్చుని మాకే పాఠాలు చెపుతున్నావే?"

ఉడత కిచకిచా నవ్వింది. "నీ చెట్టా? అంటే నువ్వు నాటావా ఈ జామ చెట్టుని?"

"లేదులే. మా అమ్మ నాటింది."

"పోనీ నువ్వెప్పుడైనా చెంబెడు నీళ్లు పోశావా దీనికి?"

మధుసూదన్ మౌనం వహించాడు. "మరి ఈ చెట్టు నీదంటావేమిటి?"

"నీళ్లు పొయ్యకపోయినా మా ఇంటి దొడ్లో, మా నేలమీద పెరిగింది కనుక దీనిమీద మాకు సర్వహక్కులున్నాయి.'

ఈ భూమి నీ సొంతమా? నువ్వు, నీ వెనకటి తరాలు పుట్టకముందు ఎవరి సొంతం?"

"ఏమో, ఏమైనా ఈ భూమి మీద మా జాతే గొప్పది. మాదే ఈ ప్రపంచం. మా శక్తియుక్తులు మరెవ్వరికీ లేవు" అన్నాడు దురుసుగా మధుసూదన్.

"అట్లాగా? ఈ కాయ కొరికి చూడమ్మా" అని ఒక పచ్చి జామకాయ రాల్చింది ఉడత.

దాన్ని తీసుకున్నాడు మధుసూదన్. "అమ్మో, ఇంత గడ్డుకాయనెలా కొరకటం? మొన్నే ఒక దంతం ఊడిపోయింది."

ఉడత నవ్వింది. "నా పళ్లెప్పటికీ ఊడిపోవు. చూడు, మాలో దంతవైద్యులు లేరు. ఎన్ని వాసన నూనెలు రాసినా నా తోక కుచ్చు అంత అందం నీ సగం బట్టతలకొస్తుందా? పోనీ, ఈ చెట్టు చిటారు కొమ్మనెక్కగలవా?"

"అమ్మో, కిందపడితే? ఇప్పటికే ఇద్దరయ్యారు" భయపడ్డాడు మధుసూదన్.

"అదే మరి, నీ శక్తియుక్తులంటావేమిటి?"

"మా జాతి శక్తియుక్తులు కాకపోతే ఈ సృష్టి మీద మా ఆధిపత్యం ఎట్లా సాధ్యమవుతుంది? మానవుడే ఈ విశ్వానికి కేంద్ర బిందువని మేధావులు చెప్పారు, తెలుసా?"

"విశ్వాన్నంతా మీ మేధావులు చుట్టబెట్టి వచ్చారా?"

"లేదనుకో."

"మరి విశ్వానికి మనిషే కేంద్ర బిందువని ఎట్లా సిద్ధాంతం చేశారు? స్వార్థం కోసమే మీ సిద్ధాంతాలు, నీతులు. మీరు మాత్రం హాయిగా బతికితే చాలు. ప్రకృతి అంతా మీకే చెందుతుందని మీ భ్రమ. నిజానికి మీరు కూడా ప్రకృతికి చెందుతారు. ప్రకృతిలో అన్ని ప్రాణులకూ సమానస్థానం ఉండాలి గదా? మీ ఆవిడకి కాలు విరిగితే కలిగే దుఃఖం ఈ చెట్టుకి మొదలు నరికితే కలగదా? చూడు, ఈ తల్లిచెట్టు తన వినాశం గురించి ఎట్లా విలపిస్తుందో?"

జామచెట్టు ఆకుల వెంట బొట్లు బొట్లుగా మంచు నీళ్లు జారుతున్నట్లు జారుతున్నాయి. మధుసూదన్ గుండె బరువెక్కింది. ఉన్నట్టుండి చెట్టు మొదలు నుంచి ఏవో మాటలు....

"మనిషీ! నేనీ నేలమీద నిసర్గంగా జన్మించాను. భూమి పొరల్లో సహజంగా లభించే నీరు తాగి, ప్రాణాలు నిలుపుకున్నాను. నన్ను పోషించిన మీ తల్లి ధన్యాత్మురాలు. నా నీడలో మీ పిల్లలు ఆడుకున్నారు. నేను శుభ్రపరిచిన గాలిలో మీరంతా ఆరోగ్యంగా ఊపిరి పీల్చారు. ఇంతెందుకు? మీ సంతానం మీకు తప్ప మరెవ్వరికీ ఉపయోగపడరు. నాకు ఒకే ఋతువులో వందలకొద్దీ సంతానం. కాని నా వంశం నిల్పటానికి నాలుగు గింజలు చాలు. మరి ఇన్ని వందల కాయలు నేనెవరికోసం కాస్తున్నాను? నామీద నిలిచి ఎన్ని ప్రాణులు బతుకుతున్నాయో తలెత్తి చూశావా? ఇవాళ ఏవో పిచ్చి మాటలు నమ్మి, ఎవరో గొడ్డలి మనిషిని తెచ్చి, నా అంతు చూడబోతున్నావు. చెట్లు, అడవులు, పశువులు, పక్షులు అన్నీ ధ్వంసించిన తర్వాత నీ నాగరికత దేనికోసం? బతికేవాడు అన్నిటినీ బతకనివ్వాలి గదా? మనిషీ! ఎన్నో విద్యలు నేర్చావు గానీ రెండు అక్షరాలు మాత్రం నువ్వింకా నేర్చుకోలేదు" అని విషాదంగా నిట్టూర్చింది జామచెట్టు.

మధుసూదన్ ఖిన్నుడయ్యాడు. ఎంతో పశ్చాత్తాపం అతని మనస్సును ఆవరించింది. తమాయించుకుని అడిగాడు. "నేను నేర్చుకోలేకపోయిన ఆ రెండక్షరాలేమిటి?"

"దయ" అన్నది జామచెట్టు.

మధుసూదన్‌కి జామచెట్టు కింద జ్ఞానోదయమైంది. తరతరాల మానవజాతి తాను అభివృద్ధి చెందుతున్న క్రమంలో చేసిన ప్రకృతి విధ్వంసం కొంత కళ్లముందు గిర్రున తిరిగింది. తన తల్లి జీవితసారాంశం కూడా అప్పుడే సరికొత్తగా అర్థమైంది.

"చెట్టు తల్లీ! నన్ను క్షమించు. ఇక పైన గొడ్డలి మనిషిని ఇంట్లోకి రానియ్యను" అన్నాడు నిర్మలంగా. చెట్టుమీద ఉడత కిచకిచమంది. చిలక కొరికిన మంచి జామపండొకటి కింద రాలింది.

"ఒరే నాన్నా! నేనిప్పుడప్పుడే పోయేట్టు లేనురా!" అంటూ మంచం దిగి కామాక్షమ్మ నడిచి వస్తున్న దృశ్యం మధుసూదన్‌ని ఆనంద పరవశుణ్ణి చేసింది.